



SLUŠAJTE I PODRŽITE!

– VODIČ ZA RODITELJE I ZAKONSKE
STARATELJE O SPOLNOM ODGOJU DJECE

Ovaj materijal je posebno namijenjen vama, roditelju/staratelju djeteta starosne dobi od 5 do 11 godina. Materijal će vam pomoći da saznate više o seksualnom obrazovanju, shvatite njegovu svrhu i načine kako možete pomoći svome djetetu kroz otvoren i informisan razgovor. Upoznaćete se, također, s pojavom seksualnog zlostavljanja na internetu i kako se ona može spriječiti, primjera radi, informisanjem djeteta o tome kako se mogu zaštititi i postaviti granice.

Terminologija

Seksualno zlostavljanje djece: Svaka radnja odrasle osobe ili osobe značajno starije od djeteta kojom se krši pravo djeteta na seksualnu samoopredjeljenost ili bilo kakav pokušaj takve radnje. Seksualno zlostavljanje djece uključuje, primjera radi, upuštanje u seksualne radnje s djetetom, izlaganje djeteta seksualnim radnjama ili seksualnom zlostavljanju, te primjena prisile, sile ili prijetnje kako bi se dijete navelo na seksualne radnje s trećom osobom.

Materijal koji predstavlja seksualno zlostavljanje djece: Svaka fotografija/videosnimak koji prikazuje dijete u seksualnom odnosu (sa ili bez odrasle osobe) i materijal koji se fokusira na genitalna/analna područja djeteta.

Dobro je znati!

Glavni cilj seksualnog obrazovanja nije pripremiti dijete za seks već mu prenijeti znanje o emocijama, granicama, seksualnim pravima i identitetu, između ostalog. Seksualno obrazovanje jača osjećaj samopoštovanja kod djeteta i osnažuje njegovu samospoznaju. Visoko samopouzdanje i osvještavanje vlastitog identiteta osnova su za pozitivni razvoj osobe u odrasloj dobi. Kada dijete poznaje sebe i smatra se vrijednim, može sigurno razvijati pozitivnu seksualnost.

Zbližavanje s žrtvom u cilju seksualnog iskorištavanja (engl. grooming):

Odrasla osoba pristupa djetetu online ili offline, s ciljem seksualnog zlostavljanja djeteta.

Grooming može uključivati sljedeće (Napomena! Sve ovo se također smatra seksualnim zlostavljanjem djece):

- komuniciranje s djetetom na seksualiziran način
- komentiranje djetetove slike ili tijela sa seksualnim konotacijama
- traženje od djeteta da pošalje svoje golišave fotografije/fotografije intimnih dijelova tijela
- slanje golišavog/intimnog ili pornografskog materijala djetetu
- poticanje djeteta da se ponaša seksualno pred kamerom
- poticanje djeteta da pristane na susret online ili offline

ŠTA UČINITI AKO JE DIJETE DOŽIVJELO SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE?

Spoznaja da je vaše dijete doživjelo seksualno zlostavljanje je alarmantna i može izazvati veliku krizu u porodici. U početku može biti teško povjerovati ili razumjeti šta se zapravo dogodilo. Ovakve vijesti su često veliki šok jer u većini slučajeva nije bilo jasnih pokazatelja koji bi upozoravali na ono što se događalo.

Mnogi roditelji/staratelji navode da su te početne informacije kod njih izazvale niz emocija. Prirodno je da kao roditelj/staratelj budete zbunjeni i da osjećate nevjericu, tugu, ljutnju ili strah s kojima se morate nositi ne samo vi i dijete već i cijela porodica. Vaše dijete također može pokazivati mnogo kontradiktornih ponašanja i biti preplavljeno zbunjujućim emocijama – u jednom trenutku je ljuto, a u sljedećem trenutku povučeno i tjeskobno. To može povećati osjećaj nesigurnosti i bespomoćnosti kod roditelja.

Kao roditelj/staratelj, imate značajnu ulogu u procesu oporavka svog djeteta i jačanju njegove sposobnosti da se prilagodi ili nosi sa poteškoćama s kojima se suočava. Jedna od najkorisnijih stvari koje možete uraditi je da djetetu pružite emocionalnu i fizičku stabilnost i utjehu. Najvažnije je da ostanete staloženi, da vjerujete svom djetetu i da mu pružite potrebnu sigurnost. Dok pomažete djetetu, važno je da se pobrinite i za sebe i zatražite podršku. Jedino tako svome djetetu možete pružiti umirujuće, podržavajuće i sigurno okruženje.

RAZGOVOR S DJETETOM O SEKSUALNOSTI

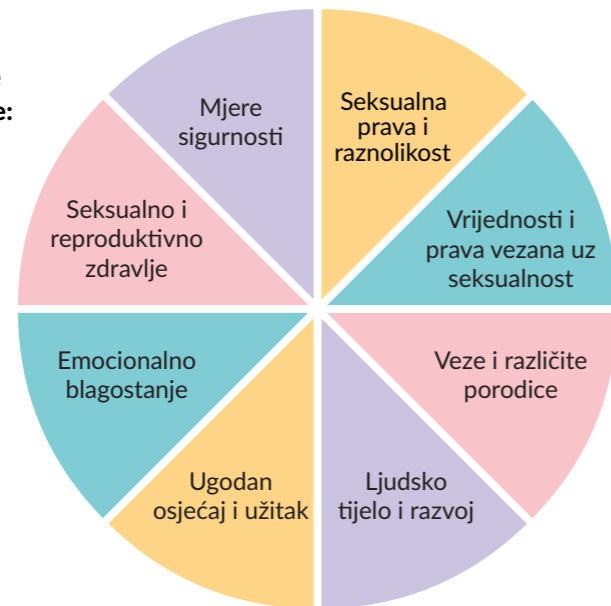
PRAVO NA
SEKSUALNO
OBRAZOVANJE

Seksualnost je prirodan dio ljudskog razvoja. Još u ranom uzrastu, dijete može početi postavljati pitanja koja se tiču seksualnosti, vlastitog tijela, nekoga ili nečega što im se sviđa ili ne sviđa, pa čak i pitanja o seksu. Mala djeca novim stvarima pristupaju sa znatiželjom, a teme vezane uz seksualnost rijetko se percipiraju kao neugodne ili teške. Stoga je važno rano početi razgovarati o ovim temama. Također, ako dijete ima dobro osnovno znanje o nekoj temi, spremnije je kritički vrednovati sve informacije koje mu se pružaju.

Svrha seksualnog obrazovanja je dati djetetu informacije i poticati njegov pozitivan seksualni razvoj i dobrobit. Seksualno obrazovanje također može osnažiti samospoznaju i samopoštovanje kod djeteta.

Seksualno obrazovanje je odgovornost roditelja/staratelja. Lakše je razgovarati o seksualnosti s djecom ako se razgovor o toj temi povede rano, bude neformalan i učestao. To treba biti dio svakodnevnice unutar porodične dinamike, ne neko predavanje ili nešto što se radi zasebno. Budite iskreni i dajte djeci što više informacija koje odgovaraju njihovoj dobi i stepenu razvoja.

Seksualno obrazovanje uključuje sljedeće teme:



O svim ovim temama možete razgovarati sa svojim djetetom.

Dobro je znati!

- Razgovor o seksualnosti može biti težak ako vam je ta tema neugodna, ali izbjegavanje razgovora neće spriječiti djecu da dobiju informacije niti će ih zaštititi
- Vježbajte unaprijed: Šta želite da vaše dijete zna i kako to izraziti riječima?
- Vaše dijete može pitati nešto zbog čega se osjećate nelagodno ili niste sigurni kako odgovoriti. U tom slučaju recite djetetu da ne znate kako odgovoriti ali ćete mu odgovoriti kasnije.
- Ako se čini da je dijete nezainteresirano ili zatečeno, pokušajte ponovo pokrenuti razgovor neki drugi put ili promijenite okruženje. Pokušajte razgovarati o tome tokom vožnje bicikla ili šetnje. Iskoristite situaciju iz filma koji zajedno gledate, stihove pjesme ili priču iz knjige. Dajte svom djetetu do znanja da ste uvijek tu za njega, čak i ako trenutno ne želi razgovarati.



Dodatni zadatak

Budući da bi razgovor o ovoj temi mogao biti težak, važno je da vi kao roditelj/staratelj prvo razmislite o vlastitim stavovima prema seksualnosti. Tako možete lakše započeti razgovor s djetetom. Pokušajte ovo putovanje započeti odgovorima na sljedeća pitanja:

- Koje predrasude imate u vezi sa seksualnošću?
- Postoje li neke teme o kojima vam je teško razgovarati? Saznajte više o tim temama.
- Kakvu biste vrstu seksualnog obrazovanja željeli da vaše dijete dobije?

KAKO MOŽETE ZAŠTITITI DIJETE OD SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA?

Djeca se sa seksualnim zlostavljanjem mogu sresti u različitim okruženjima. U online okruženju to može značiti, npr. da odrasla osoba djetetu šalje seksualno sugestivne poruke ili traži da mu pošalje golišavu fotografiju. Važno je da se kao roditelj/staratelj svjesni toga kako biste mogli podržati siguran rast i razvoj djeteta tako što ćete mu dati informacije i pružiti mu podršku ako dođe u dodir s bilo kakvom vrstom zlostavljanja.

Iskustvo seksualnog zlostavljanja ili zavođenja može utjecati na dijete na različite načine. Djeca možda ne shvaćaju da je, naprimjer, primanje golišavih slika ili pornografskog materijala od odrasle osobe oblik seksualnog zlostavljanja. Te se pojave mogu 'normalizirati' jer se možda često događaju djetetu ili njihovim prijateljima. U nekim slučajevima djeca mogu misliti da to iskustvo nije imalo nikakve posebne posljedice. Međutim, neka se djeca mogu osjećati tjeskobno, depresivno, samokritično, posramljeno, uplašeno ili smatraju da su oni krivi za to što im se desilo. Neka djeca mogu imati somatske simptome poput glavobolje, bolova u želucu ili problema sa spavanjem.

Većina djece o tim svojim iskustvima ne razgovara sa roditeljima/starateljima već samo sa svojim prijateljima. Zato je vrlo važno da pratite bilo kakve promjene u ponašanju djeteta i da budete dostupni djetetu da mu pružite podršku kad mu bude potrebna. Sva osjećanja vašeg djeteta su važna, i važno je podsjetiti dijete da, ako su postali žrtvom seksualnog zlostavljanja, to nikada nije njihova krivica, čak i ako su bili aktivni sudionici u situaciji. Odgovornost uvijek leži na odrasloj osobi koja ih izlaže zlostavljanju.



Dobro je znati!

Postoje neki preventivni faktori koji mogu smanjiti rizik od toga da dijete postane žrtvom seksualnog zlostavljanja. To obuhvaća pružanje sigurnog okruženja i podrške djetetu. Nastojte uspostaviti dobar i otvoren odnos sa svojim djetetom, tako da djetetu bude ugodno da s vama razgovara o svemu što mu je na umu. Djetetov vlastiti osjećaj vrijednosti pomaže djetetu da postavi granice i spriječi druge da pređu te granice. Informisanost i educiranost o mogućim rizicima i opasnostima može pomoći djetetu da uoči znakove potencijalno štetnih razgovora ili situacija.

Kada razgovarate s djetetom o seksualnom zlostavljanju, važno je biti iskren, ali govoriti na način koji dijete razumije. Razgovor možete započeti na jedan od sljedećih načina:

- Znaš da niko ne smije dirati tvoje tijelo bez tvoje dozvole, zar ne?
- Uvijek možeš odbiti da uradiš ono što ne želiš - ti si odgovoran_a za svoje vlastito tijelo.
- Ako ti se dogodi nešto što ti stvara nelagodu ili što ne razumiješ, uvijek se možeš obratiti meni ili nekoj drugoj osobi kojoj vjeruješ.

SEKSUALNI RAZVOJ DJETETA

**PRAVO
NA ZDRAVI
RAZVOJ**

Seksualni razvoj djeteta odvija se u fazama i prirodan je i očekivan dio njihovog ukupnog rasta i razvoja. Neki obrasci ponašanja i izrazi djetetove seksualnosti mogu vas iznenaditi, zabrinuti ili uzrujati. Zato je dobro da se informišete o razvoju seksualnosti kod djece i načinima kako se seksualnost može manifestirati u dječjem ponašanju.

Tablica u nastavku opisuje seksualni razvoj djeteta i manifestacije seksualnosti u dječjem ponašanju. Stvari predstavljene u tablici opisuju seksualni razvoj djeteta općenito. Međutim, važno je imati na umu da svako dijete raste i razvija se svojom dinamikom.

Dobro je znati!

Djeci treba otvoreno i neosuđujuće okruženje kako bi istraživali i učili o vlastitoj seksualnosti. Seksualnost je neodvojiv dio razvoja djeteta, a vi, kao roditelj/staratelj, možete pomoći svom djetetu da prihvati svoje tijelo i seksualnost na funkcionalan i zdrav način. Pratite razvoj seksualnosti svog djeteta, potičite ih da izraze svoje potrebe, zadovolje svoju znatiželju i budite izvor tačnih informacija primjerenih njihovoj dobi.

Dodatne informacije

- Stvorite okruženje u kojem se dijete osjeća sigurno i ugodno u pogledu svoje seksualnosti.
- Podržavajte i izgradite okruženje u kojem dijete može izražavati seksualnost bez osude, kažnjavanja ili ismijavanja.
- Razgovarajte otvoreno s djetetom o svim aspektima seksualnosti na način koji oni mogu razumjeti.
- Budite dostupni da odgovorite na njihova pitanja i pružite tačne informacije.
- Poštujte njihovu privatnost i granice, uvažavajući da su oni ti koji imaju kontrolu nad vlastitim tijelima i izborima.
- Uspostavite povjerenje i međusobno poštovanje, pružajući smjernice bez pretjerane nametljivosti.

Faze seksualnog razvoja i ponašanja djece

0-3 godine:

Djeca su znatiželjna o svom tijelu i razvijaju osnovno razumijevanje o njemu putem dodira i istraživanja. Djeca istražuju svoje genitalije na isti način kao i druge dijelove tijela, a to može stvarati osjećaj ugone. Djeca tom prilikom doživljavaju ugodne i neugodne tjelesne senzacije ali seksualno ponašanje, kako se uobičajeno shvaća, se ne javlja.

4-7 godine:

Djeca počinju razvijati osjećaj vlastitog rodnog identiteta i postaju svjesnija fizičkih razlika među spolovima. Počinju razvijati osjećaj privatnosti. Djeca osjećaju udobnost kada su goli i kada dodiruju i drže svoje genitalije. Razvijaju interes za dijelove i funkcije tijela i možda će htjeti dirati genitalije druge njima poznate djece, npr. tokom igre/kupanja. Može se dogoditi da će gledati ili dodirivati tijela njima poznate djece i odraslih osoba.

8-11 godine:

Može doći do većeg stepena znatiželje o tijelima i seksualnosti. Mogu početi postavljati pitanja o reprodukciji, odnosima ili se uključiti u izmišljenu igru koja uključuje teme romantike ili porodice. Djeca imaju snažniji osjećaj privatnosti u vezi s njihovim tijelima. Mogu početi ciljano dirati svoje genitalije jer im to stvara ugodan osjećaj. Djeca počinju koristiti vulgarne nazive za genitalije.

12-14 godine:

Pubertet označava značajnu fazu seksualnog razvoja. Hormonalne promjene dovode do fizičkih promjena u tijelu, poput razvoja grudi i rasta testisa. Tokom puberteta djeca mogu razviti seksualne osjećaje i privlačnost prema drugima, kao i povećani interes za seks i veze. Djeca se često ne osjećaju ugodno kada su goli u društvu drugih osoba. Kada su nasamo, mogu masturbirati. Djeca se mogu zainteresovati ili učestvovati u romantičnim odnosima. Mogu tražiti informacije od vršnjaka i na internetu. Aktivnija su na internetu i mogu vršnjacima slati seksualizirane poruke i golišave slike. Ovo može biti dio druženja s vršnjacima.

POMOĆ DJETETU DA BUDE SIGURNO NA INTERNETU

PRAVO NA
SIGURNOST

Općenito, možemo reći da su internet i društveni mediji dobro i sigurno mjesto za djecu. Djeca koriste internet npr. za školske aktivnosti, hobije, igrice i druženje s prijateljima. U najboljem slučaju, digitalno okruženje podržava razvoj djeteta, povećava njihovo znanje, vještine i dobrobit. Međutim, važno je biti svjestan rizika korištenja interneta. Nije sav sadržaj namijenjen djeci i ona se na internetu mogu susresti s zlostavljanjem na internetu (engl. cyberbullying), govorom mržnje ili nasilnim ili seksualiziranim sadržajem.

Maloj djeci treba objasniti da nikada ne dijele gole ili intimne slike sebe s vršnjakom, poznanikom ili nepoznatom osobom. Jednom kada se slika pošalje ili objavi, može se nekontrolirano proširiti internetom. Zanimanje djeteta za vlastito tijelo i tijelo drugih i golotinju prirodan je dio seksualnog razvoja djeteta. Djeca mogu misliti da je u redu poslati gole ili intimne slike sebe ako ih neko zatraži - to može biti zastrašujuće, ali i uzbudljivo. Mala djeca možda još nemaju razumijevanje, znanje, vještine ili sposobnost da procijene takve zahtjeve.

Dijeljenje golišavih slika

Slikanje, snimanje i slanje fotografija i videosnimaka vršnjacima te postavljanje istih na društvenim mrežama, premda u nešto manjoj mjeri, dio je dječije svakodnevnice. To je nešto što rade i mala djeca. Dijeljenje slika način je socijalizacije, zabave i jednostavan način komuniciranja s vršnjacima. Međutim, vršnjaci, poznate odrasle osobe ili nepoznate osobe mogu tražiti od djece da se slikaju goli ili da uslikaju ili snime neke intimne dijelove tijela i te slike ili videozapise podijele na internetu. Kada je riječ o maloj djeci (5-11 godina), oni ne bi trebali dijeliti intimne slike sebe s bilo kim. Ako odrasla osoba zatraži od djeteta da pošalje gole ili intimne slike sebe, to predstavlja krivično djelo. Ako dijete pošalje golišave ili intimne slike sebe odrasloj osobi koja je to tražila, odgovornost je uvijek na osobi koja je to tražila.



Dobro je znati!

Djeca trebaju informacije, podršku, zaštitu, ali i granice kako bi bila sigurna na internetu. Informacije pomažu da se djeca zaštite od rizika. Roditelji/staratelji moraju djecu usmjeravati da sigurno koriste internet. Ako se dijete osjeća sigurno i ima povjerenje u vas, vjerojatnije je da će vam reći o online iskustvima koja ih brinu, uznemiravaju ili plaše. Uvijek budite tu za svoje dijete.

Kako vi kao roditelj/staratelj možete podržati i zaštititi svoje dijete da bude sigurno na internetu?

- Pratite i zanimajte se za aktivnosti svojeg djeteta na internetu. Potičite sigurno i otvoreno okruženje u kojem se djeca osjećaju ugodno da razgovaraju o svojim aktivnostima na internetu. Potaknite ih da vam kažu o svemu što im stvara nelagodu ili zbog čega se osjećaju nesigurno.
- O sigurnosti na internetu i dijeljenju slika/videozapisa trebate početi razgovarati čim vaše dijete počne koristiti digitalne uređaje. Ponekad roditelji smatraju da su njihova djeca premala za takav razgovor, ali to često nije slučaj.
- Razgovarajte otvoreno o postojećim rizicima na mreži na način primjeren djetetu. Recite djetetu da ne bi trebalo dijeliti gole ili intimne fotografije na internetu.
- Postavite granice. Dajte jasne smjernice o tome koliko dugo mogu biti ispred ekrana i koji su to sadržaji koji su im primjereni. Važno je poštivati dobne granice za aplikacije i internetske stranice. Vodite računa o zdravoj ravnoteži između aktivnosti na internetu i drugih oblika rekreacije.

ZAŠTITA PRIVATNOSTI DJETETA NA INTERNETU

Djeca se danas rađaju u digitalnom dobu i njima je digitalno okruženje prirodno okruženje. Kako to utječe na privatnost i razvoj djece?

Privatnost je ključna za uravnotežen razvoj djece. Privatnost na internetu novi je društveni fenomen koji čak i odrasli teško razumiju. Smatra se da su djeca posebno osjetljiva na prijetnje privatnosti na internetu jer ne posjeduju digitalne vještine i svijest o rizicima privatnosti. Online rizici, poput seksualnog zlostavljanja na internetu, mogu ograničiti njihov razvojni potencijal u djetinjstvu, adolescenciji i odrasloj dobi. Stoga je važno da prepoznamo i poštujuemo dječje pravo da budu aktivni na internetu, ali da istovremeno vodimo računa o zaštiti njihove privatnosti.



Pokažite vlastitim primjerom - Razmislite o onome šta objavljujete na internetu o svom djetetu.

Kao roditelj/staratelj, trebate razmisliti o svom ponašanju na mreži, posebno onom koje utječe na vaše dijete. Razmislite npr. o novom digitalnom trendu dijeljenja privatnih sadržaja (slika, videozapisa i informacija) o djetetu digitalnim kanalima od odrasle osobe bliske djetetu (engl. sharenting). Stvaranjem digitalnog traga od mlade dobi, djeca mogu potpasti

pod pritisak da se stalno dokazuju i traže validaciju putem društvenih medija, što može negativno utjecati na njihovo samopouzdanje kasnije u životu. Roditelji/staratelji trebaju biti svjesni svojih motiva kada sudjeluju u „sharentingu“ i trebaju staviti dobrobit svoje djece ispred vlastite promocije. Nije preporučljivo dijeliti slike svoje djece na internetu – naročito bez pristanka.

PRAVO NA
PRIVATNOST

Dobro je znati!

- **Educirajte svoje dijete o korištenju interneta i privatnosti**

Djeca moraju biti svjesna utjecaja koji njihova aktivnost na internetu može imati na njih ali i na druge. Čak i starija djeca teško shvaćaju punu složenost protoka podataka na internetu i raznolikosti online rizika. Stoga je od presudne važnosti objasniti djeci da:

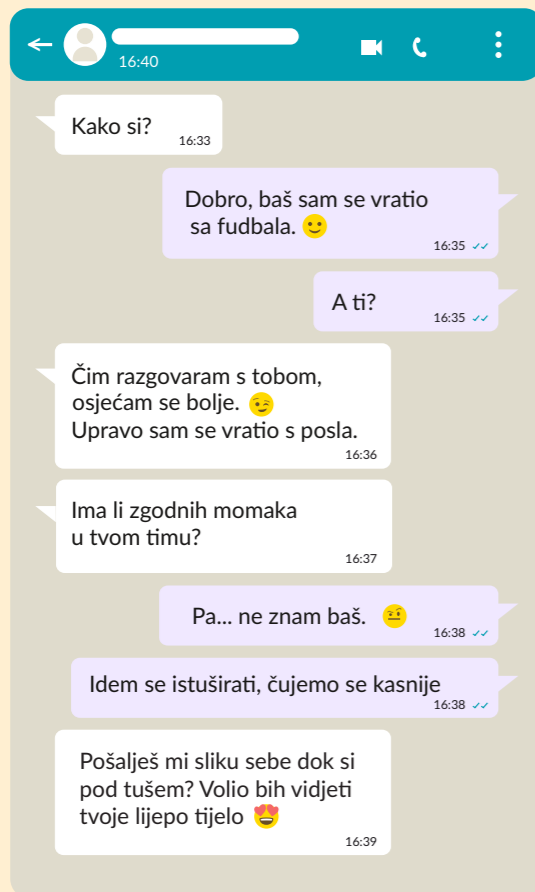
- nakon što postavite sadržaj na internetu, više nemaju kontrolu nad njim. Taj sadržaj se može dijeliti, spremati ili štampati. Također, brisanje slike ili videosadržaja s interneta ne znači nužno da su ti sadržaji nestali. Stoga trebaju dobro razmisliti prije nego što postavite bilo kakav sadržaj o sebi na internet i uvijek trebaju tražiti dopuštenje prije nego što postavite bilo kakav sadržaj koji se tiče drugih lica.
- Lične informacije (npr. broj telefona, adresu kuće, škole i druge podatke o lokaciji) trebaju čuvati i ne dijeliti ih sa strancima. Upozorite ih da se neki ljudi kriju iza lažnih profila.
- Trebali bi koristiti jake lozinke za svaki online račun i ne dijeliti ih s drugima.
- Online sadržaj može biti neprimjeren za njihovu dob i nepouzdan. Upozorite ih da budu kritični prema onome što vide na internetu.

- **Upravljajte sadržajem kojem djeca mogu pristupiti i potičite otvorenu komunikaciju.**

Roditeljske kontrole i postavke privatnosti u aplikacijama, uređajima i računima za djecu su korisni alati za smanjenje rizika na internetu. Ali zapamtite da je to samo jedan dio online sigurnosti. Redovno razgovarate sa svojom djecom o njihovim iskustvima na internetu i potičite ih da vam kažu o svemu što je kod njih izazvalo nelagodu ili nesigurnost na internetu. Također imajte na umu da nemate pravo vidjeti sve što dijete radi na internetu ili njihovu lokaciju bez valjanog razloga, jer to također predstavlja aspekt njihovog prava na privatnost.



NEPOZNATA ODRASLA OSOBA TRAŽI OD DJETETA DA MU POŠALJE GOLIŠAVE FOTOGRAFIJE

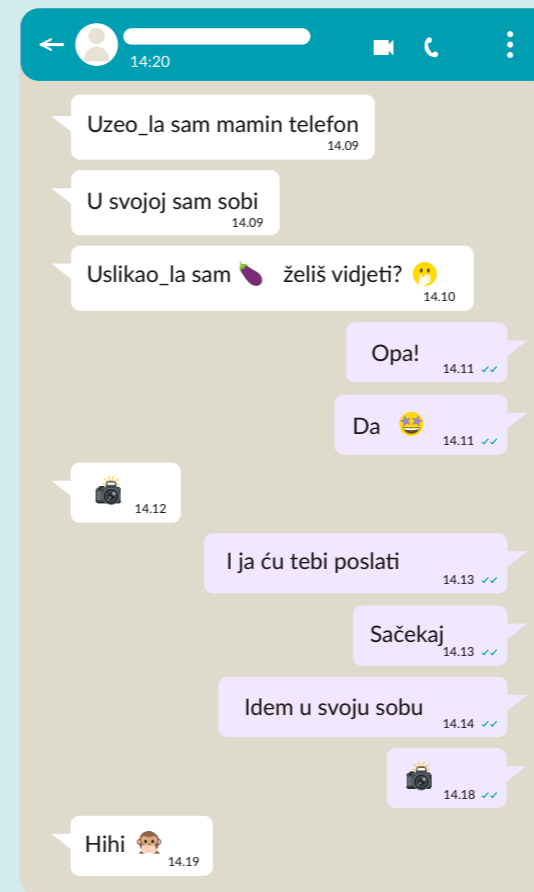


Možete naučiti svoje dijete da obrati pažnju na neke uzbunjujuće znakove koji se mogu pojaviti u razgovoru:

- Ako neko traži da razgovor ostane tajna ili stalno šalje poruke
- Ako neko traži lične podatke
- Ako neko traži da mu se pošalju golišave/intimne fotografije ili šalje takve svoje slike
- Ako neko šalje seksualno provokativne poruke ili se raspituje o ranijim seksualnim iskustvima

U tim slučajevima, važno je da dijete prestane razmjenjivati poruke s tom osobom, da je blokira na svim platformama i o tome obavijesti odraslu osobu u koju ima povjerenja. Treba napraviti snimke zaslona razgovora jer se one mogu koristiti kao dokaz. Situaciju treba prijaviti policiji.

DVOJE DJECE FOTOGRAFIRAJU SVOJE GENITALIJE I ŠALJU FOTOGRAFIJE JEDNI DRUGIMA



- Otvoreno razgovarajte s djetetom o tome šta se dogodilo. Važno je da se ne osjećaju posramljeno ili neugodno zato što se zanimaju za vlastito ili tuđe tijelo.
- Objasnite djetetu da nije u redu postavljati svoje obnažene/intimne fotografije na internetu ili društvenim medijima. Jednom kad se slika objavi na internetu, više nad njom nemate kontrolu.
- Prihvatite da je to normalno ponašanje i da je dio seksualnog razvoja djeteta.

PRIMIJETILI STE DA VAŠE DIJETE GLEDA PORNOGRAFSKI VIDEOSADRŽAJ NA SVOM KOMPJUTERU I KAKO MU PRILAZITE, ONO MIJENJA STRANICU.

- Budite staloženi. Ako niste sigurni kako tome pristupiti, odvojite malo vremena da o tome razmislite.
- Pronađite miran prostor i vrijeme da kasnije pristupite toj temi. Ležerno pitajte dijete o tome što je gledalo, bez ljutnje ili osude u glasu.
- Razgovarajte o pornografiji na informativan način. Kažite djetetu da je zanimanje za seksualnost i seks normalna stvar. Važno je razumjeti da je pornografija gluma: odrasle osobe se upuštaju u seksualni odnos i to se snima. Pornografija ne odražava nužno stvarnost. Također, pornografija može utjecati na njihovu percepciju seksa u budućnosti. Usmjerite dijete na informativne izvore o seksualnosti.

BUDITE TU ZA SVOJE DIJETE



Ciljevi **CSAPE** projekta su spriječiti seksualno zlostavljanje djece promoviranjem spolnog oodgoja i obrazovanja i pružanje adekvatne podršku mladima koji imaju seksualni interes za djecu. Projekt **CSAPE** se provodi se u saradnji sa **Save the Children Finska**, **Save the Children Albanija**, **Save the Children na sjeverozapadnom Balkanu**, **KMOP – Centar za društvenu akciju i inovacije Grčka** i **Barnaheill – Save the Children Island**.



Finansira
Evropska unija

Finansira Evropska unija. Izraženi stavovi i mišljenja su, međutim, samo autorski i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske komisije.



CHILD SEXUAL
ABUSE PREVENTION
AND EDUCATION